

KORNOŠKI SLOVENEK

Nai

Roč
Koroški

Herrn Soherlau,
Vlad. Dischitz,
Kappel 19,
P. Falselsdorf, Ktn.

... ASIOV:
... Viktringerring 26

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. Posamezna šte. 10 Rpf

Stane četrletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—

Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Velika doba.

Kdor gleda in posluša, čuti utrip velikega časa. Dosedanja zgodovina je dokaz za to, da življenje ne gre one srednje poti, ki bi jamčile popoln red, mir in blagostanje na zemlji. Kakor ura je veliki čas, kakor ura, katere nihalo v stoletjih niha od desne proti levi in od leve proti desni in vsikdar zaniha mimo sredine. Ko se bo nekoč nihalo velike ure ustavilo v sredi, se bo ura pač morala ustaviti.

Živimo v dobi velikega časovnega preloma. Pred stoletji se je v svetu porodila misel liberalizma t. j. onega gledanja na svet in njegove prilike, da je v osrčju vsega žitja in bitja na zemlji poedini s svojo pravico. Menili so, da je posameznik tisti, okoli katerega se vrti svet, in da je poedinčeva korist merilo življenju, organiziranem v družinah, stanovih, narodih in državah. Človeška narava je nagnjena k slabemu in človeška pamet je edini neznatni žarek v temi, pravi svetniški modrijan. Tako je svet v svojem stremljenju po svobodi v minulem stoletju zanihal v čas, ko je poedinčeva razumska izobrazba postala parola kulturne vzgoje, ko so paragrafi političnega in družabnega življenja naravnost rafinirano izluščili poedinca in njegovo pravico in ko sta bila osebna korist in dobiček veliko pravilo gospodarskega sveta. Liberalizem je ponižal državo v „nočnega stražnika“, da ni smelaveč posegati v življenje obdnevu, v gospodarstvu pa se je bujno razbohotel kapitalizem, to bolešno hlastanje poedinov za čim večjim dobičkom. V družabnem svetu je zagospodoval brutalnejši nad mirnim in šibkim. Vse to dotlej, da je veliko nihalo časa doseglo svoj višek in nato s pospešeno naglico zanihalo mimo sredine v obratno smer.

Če je skrajni liberalizem, ki bi dovolil poedincu absolutno svobodo, nekak višek minulega razvoja in nekaka najvišja točka nihanja svetovne ure v eno smer, potem je boljševizem najvišja točka obratne smeri. Kakor pri uri sta si tudi v življenju oba vrhunca precej blizu. Kakor prej liberalizmu, je sedaj boljševizmu pred očmi samo posvetna sreča, paradiž na zemlji. Oba bi rada človeštvu odvzela vsako zemsko skrb. Liberalizem je izpovedoval enakost vseh ljudi, tako pridiguje boljševizem enakost vseh državljanov. Liberalizem in boljševizem zanikujeta oblast, ki izhaja iz Boga, ter priznavata avtoriteto starišev samo v omejenem obsegu ali jo zanikujeta. Obema sta zakon in družina zgolj svetni ustanovi, kateri so rodile gospodarske prilike. Zato oba zanikujeta nerazvezljivo stalnost zakona ter pridigujeta svobodno ljubezen. Razlika med obema pa je v tem, da liberalizem gleda in priznava poedinca in njegovo svobodo, dočim priznava boljševizem samo proletarski razred za edino in izključno skupnost in merilo, s katerim se merijo življenje in njegove prilike. Boljševizmu je proletarska družba lastnica države in imetja, ona gospodari in upravlja, ona vzgaja mladino kot svojo lastnino in uveljavlja svojo voljo kot državno voljo. Torej dosega nihalo velikega časa ob nihanju do desne ali leve domala isti vrh. Če bi kedaj zamogol doseči navpično, najvišjo točko, bi si tudi pri veliki uri časa ekstrema, liberalizem in boljševizem, podala roki in se spoznala kot sinova enega očeta — materializma, tega nizkega hlastanja za gmotno koristjo in užitek. Oba ekstrema bi dosledno izvedena vodila v eden in isti anarhizem, ki bi razkrojil človeštvo in življenje. A liberalizem ni nikdar zamogel doseči skrajnega vrhunca in liberalna načela nikdar niso bila docela izvedena v vseh področjih človeškega žitja in bitja na zemlji, ker je moral pač dajati življenju vedno nove koncesije ter se pokoravati zakonom, zapisanim v človeškem srcu in vesti. Tako mora tudi boljševizem v marsičem popustiti in se nahaja, če sodimo po poročilih iz Rusije zadnjih let, v stalnem umiku pred človeško vestjo in naravo, tema silnima zapovedovalcema življenja.

Gibanje proč od liberalnega gledanja sveta in življenja sta tudi italijanski fašizem in narodni socializem Velike Nemčije. Oba predpostavljata narodno korist zasebni koristi. Družine opozarjata na njihovo poslanstvo v narodu. Zemlja jima je hraniteljica vsega naroda in sta jo zato odvzela špekulaciji ter je nočeta zreti ponižane v lovske revirje sebičnih bogatašev. V vse gospodarstvo posegata neposredno, da izločita izrodke kapitalizma. Nanovo uravnata tržne prilike, naravnata cene po novih vidikih, državi pa nastopata na delovnem trgu kot največja delodajalca, da s tem odstranita brezposelnost. Če je politična demokracija liberalne dobe ob svojem koncu izzvenela v navadno politično

kupčijo in kupovanje glasov, hočeta narodni socializem in fašizem spet upostaviti državno avtoriteto in sicer z imenovanjem političnih voditeljev in narodnih predstavnikov iz njune politične organizacije, ki ima značaj državne politične stranke. Ob teh mislih in pogledih čutimo utrip velike dobe, v kateri živimo. Smo resnično na prelomu

enega veka in ob pričetku novega časa. Sicer se ta prelom javlja pri vsakem narodu na njemu lasten način, jedro dogajanja pa je eno — proč od malikovanja poedine osebe in njene doslej nedotakljive pravice. Katji doslej oboževani poedinec je svojo svobodo in pravico začel zlorabljaliti in bi ta zloraba bila vodila v njegovo propast. ro

Pogajanja za narodnostni statut v CSR

Sudetski Nemci so predložili vladi načrt svojih predlogov o ureditvi narodnostnega vprašanja v državi. Vlada je načrt vzela za podlago trenutno vršečih se pogajanj in ga s tem v načelu priznala. Načrt predvideva sledeče zahteve:

1. Nemška narodnostna skupina mora dobiti polno enakopravnost s češkim narodom.
2. Sudetsko-nemška skupina mora biti priznana kot pravna osebnost, ki ima pravico, da brani enakopravnost nemške narodnostne skupine v državi.
3. Ozemlje, koder prebiva nemška narodnostna skupina, je treba točno razmejiti in ga kot od Nemcev naseljeno ozemlje priznati.
4. Na nemškem ozemlju se mora organizirati nemška samouprava v vseh področjih javnega življenja, v kolikor gre za koristi in zadeve nemške narodnostne skupine.
5. Za one državljane nemške narodnosti, ki prebivajo izven zgoraj označenega ozemlja, morajo posebni zaščitni zakoni skrbeti, da ohranijo svojo narodno samobitnost.
6. Krivice, storjene sudetskemu nemštvu od leta 1918 dalje, je treba odpraviti in jih tudi popraviti, v kolikor so povzročile škodo.
7. Načelo, da morajo na nemškem ozemlju službovati nemški uradniki, je treba priznati in ga tudi izvesti.
8. Nemci morajo dobiti zajamčeno svobodo, da se smejo priznavati k narodnemu socializmu in živeti po nemškem svetovnem nazoru.

Novi Berlin gradijo. Na 16 mestih hkrati so pričeli graditi novi Berlin, ki naj s tem postane moderno vlemesto. Führer in kancler je povodom pričetka dela povedal med drugim: »Verujem v večno Nemčijo in zato tudi v njeno glavno mesto... Doslej nesmotrno in breznačrtno grajenje hočemo nadomestiti s smotrnim in načrtnim. Upravna poslopja Velike Nemčije so razdeljena po mestu naokoli in če bi gradili nova brez vsakega načrta, mora to vesti v popoln nered. Tod hočemo poseči vmes in graditve v tem mestu voditi v določeno smer. Tako bo nastal novi Berlin«. — Istočasno so se pričela stavbena dela tudi v drugih nemških mestih.

Jugoslavija v luči Velike Nemčije. Dunajska „Reichspost“ od 12. t. m. prinaša posebno prilogo o Jugoslaviji, „deželi junakov in pevcev“. Številni članki se bavijo s političnim, kulturnim in gospodarskim razvojem države in ga prikazujejo v prav simpatični luči. V političnem članku beremo med drugim: „Desetletja je bil Balkan smodnišnica Evrope. Danes pa je pomirjen, nevarne napetosti so se izravnale in to je zasluga smotrne jugoslovanske zunanje politike. Manjšinski sporazum Jugoslavije z Rumunijo, prijateljski pogodbi Jugoslavije z Bolgarijo in nato Italijo jamčijo za mir in prijateljstvo na doslej napetih državnih mejah“. O hrvaškem vprašanju sodi člankar takole: „Jugoslovanska vlada je dovolila povratek hrvaških izseljencev v domovino. S tem hrvaško vprašanje seve še ni rešeno. A Stojadinovič je pripravil vse potrebno in pomirjenje, ki naj Hrvatje zadovolji, zavis predvsem od zadržanja hrvaških politikov, predvsem od tega, če in kako daleč bodo šli preko izključnega kritikovanja.“

Jugoslavija v italijanski luči. Veliki italijanski list „Illustrazione Italiana“ je majsko številko posvetil Jugoslaviji in prvi v enem člankov sledeče o svoji sosedu: „Prav meje govorijo, da teče od Brennerja do Drave vzporednik, ob katerem imajo Italijani in Slovani enak položaj in enake interese. Vzdrževanje novega srednjeevropskega ravno-

težja od Baltiškega morja pa do Jadrana se pričena s sporazumom med Jugoslavijo in Italijo. Italija, Jugoslavija, Madžarska in Poljska tvorijo eno skupino od juga do severa. Ta skupina družu Evropo. Jugoslavija jamči s svojimi dobrimi odnošaji do Italije za neokrnjen razvoj Sredozemlja in Srednje Evrope. Zgodovinski dnevi na Dunaju so vezi med Jugoslavijo in Italijo le še poglobili. Prostor, ki loči veliko Nemčijo od Jadrana, je komaj sto kilometrov širok. Nova naloga italijansko-jugoslovanskega prijateljstva je v tem, da brani načelo, da ni več mogoča nobena hegemonija onkraj blelih mejnikov, kjer se srečujejo Italijani, Slovani in Nemci, ne da bi se spopadli. — Večji članek je posvečen slovstvu Slovencev, Srbov in Hrvatov. Članek končuje z besedami Otona Župančiča: Slovensko ljudstvo še ni izreklo poslednje besede.

Francosko tekmovanje v oborožitvi. Francoska vlada je na seji minulega tedna sklenila povečati svojo vojsko. Po novih odredbah bo njena armada kmalu štela 1 milijon mož. Najbrže bo Francija podaljšala tudi vojaški rok. Istočasno hiti z izpopolnitvijo letalstva, pri čemer ji delajo neprestane delavske stavke velike preglavice. Končno bo Francija izboljšala in izpopolnila tudi vojno brodoge. Vlado so h tem ukrepom napotili vojaški krogi, ki pravijo, da ima Nemčija že blizu milijona redne vojske in je tehnično prvovrstno oskrbljena.

Čete generala Franca na pohodu proti Valenciji. Predzadnji pondeljek so Francove čete zavzele mesto Castellon ob železnici, ki vodi ob sredozemski obali proti Valenciji. Sedaj prodirata dve skupine ločeno v smeri proti mestu Saguntu, ki je od Valencije oddaljeno komaj 30 km. Republikanska vojska se nahaja v kočljivem položaju, ker ji Francove čete lahko odrežejo povratek. Zato se naglo umika in bo najbrže Valencijo prepustila Francovim četam brez večjega boja. General Franco je z letaki pozval republikance, naj se vdajo in da jim ne bo storil ničesar želega, ker želi mirno obnovo Španije. Od 50 španskih provinc je preostalo rdečim sedaj samo še 13. Velesile se v očigled naglemu razvoju v Španiji izogibajo očitnejšega vmešavanja.

Voda prišla Kitajcem na pomoč. V vojni sili so Kitajci segli po izrednem sredstvu. Podrli se nasipe Rumene reke, nakar so ogromne vodne mase poplavile daleč naokrog vso pokrajino. Na desetisoče je našlo smrt v deroči reki, japonske čete so morale takoj ustaviti vsako prodiranje proti zapadu in se umikati prodirajoči in podirajoči vodi. Pokrajina Honan je s tem »očiščena«, Japonci pa so osredotočili svoje napade sedaj okoli reke Jangce. Japonski listi so začeli napadati Francijo in ji očitajo, da skupno z Rusijo podpira Kitajce. Kitajcem pa predbacivajo, da so žrtvovali nad stotisoč svojih rojakov, ki so postali žrtve poplav, samo da so ustavili njihovo diranje.

To in ono. Sporazum z Nemčijo zahtevajo angleški škofje, ki smatrajo prijateljstvo obeh držav za predpogoj evropskega miru. — Vlada je sklenila, da ne prizna zunanjih dolgov bivše Avstrije. — Anglija je naročila v Ameriki letala v skupni vrednosti 7 milj. funtov. — 8. milj. frankov je določila francoska vlada za sprejem angleške kraljevske dvojice v Parizu. — Amerika je samo v aprilu izplačala 25 milj. dolarjev podpor za brezposelne. Podpore je bilo deležnih okrog 20 milj. ljudi. — V Belgiji in južni Angliji so občutili hud potres. — Poljski zunanji minister je obiskal Estonijo. — Obmejni sporazum sta podpisali Nemčija in Holandija. — Norveška vlada je dovolila ženskam dostop v vse poklice. Norveška bo torej dobila tudi prve žene-pastorje. — Štirinajstkrat v dveh tednih so japonska letala bombardirala kitajsko mesto Kanton. — Povodenj na Kitajskem

je imela strašne posledice: 150.000 kitajskega civilnega ljudstva je utonilo, 250 velikih japonskih topov, nad 100 oklopnih avtomobilov, 80 tankov in 5000 mož se je pogreznilo v rjavo blato.

Občine v Veliki Nemčiji.

S 1. oktobrom t. l. stopi v deželi Avstriji v veljavo nemški občinski zakon. Dočim so bile občine doslej v Avstriji zgolj zadeva dežel, posega nova država neposredno do teh najmanjših upravnih celic ter jih urejuje na način, ki jasno pove, koliko važnost polaga narodni socializem na sestavo in delovanje občin, celic državnega telesa.

Zakon sam uvodoma pojasnjuje, koliko je državi in stranki ležeče na tem, da občinski aparat čim najbolj funkcionira. Spet je posameznim odredbam predpostavljeno glavno načelo, ki se glasi: občina koristi je pred zasebno koristjo. Ter dostavlja, da morajo občine voditi najboljši iz ljudstva, s čimer uveljavlja takozvani „Führerprinzip“, t. j. imenovanje občinskih upraviteljev.

Občine so tudi v novi državi samoupravna telesa javno-pravnega značaja. Njihovo ime „Gemeinde — občina“ ostane nespremenjeno. Ljudstvo ene občine se po novem redu deli v občane (Bürger) in prebivalce (Einwohner). Občani so vsi, ki so državljani Velike Nemčije, ki so dovršili 25. leto in so deležni občanskih pravic. Zasluznim občanom se lahko podeli častno občanstvo. Vsak občan je dolžan, da na zahtevo sprejme častna mesta v občini. — Uprava občin je po novem redu docela spremenjena. Doslej je odločalo število glasov občinskega odbora, dočim je imelo izvedbo odborovih sklepov, tekočo upravo in zastopstvo v rokah občinsko predstojništvo, t. j. župan na deželi in magistrat v mestih. V novi občini sklepa, upravlja in zastopa samo še ena sama oseba in to je župan. Slednji nosi v večjih mestih naziv „nadžupan“ (Oberbürgermeister). Župan ni samo vodja občine, marveč je edini in izključno odgovorni za občinsko upravo. V vrsti važnejših zadev je vezan na mnenje krajevnega voditelja narodno-socialistične stranke. Županu stojijo ob strani odborniki kot njegovi namestniki pri upravi določenih področij, n. pr. občinske blagajne, stavbnih zadev, šolstva i. dr. Župane in odbornike imenuje država na podlagi predlogov krajevnih voditeljev nar. soc. stranke oz. občine. Občinski svetovalci imajo nalogo, da se župan z njimi posvetuje. Občinski red navaja vrsto zadev, pri katerih je županovo posvetovanje s svetovalci predpisano kot obvezno. — Kar se tiče gospodarskega področja nove občine, velja pravilo, naj se občina udeležuje pri gospodarskih podjetjih samo v toliko, kolikor je to potrebno za izvedbo njenih nalog. „Občinsko premoženje naj nosi pri najmanjših stroških čim večji dohodek“ in „Občina naj si pridobi premoženje samo, v kolikor je to potrebno za njene cilje“, tako se glasita dva stavka v odstavku o občinskem gospodarstvu. Občinska podjetja morajo služiti javnim, splošnim ciljem. — Posojila sme občina najemati samo v okvirju izrednega proračuna, ne sme pri tem zastavljati občinskega premoženja in mora imeti za vsako posojilo izdelan načrt odplačevanja. — Točni predpisi veljajo za občinsko upravno gospodarstvo.

Kot doslej mora vsaka občina tudi v bodoče izdelavati za vsako leto proračun s točno navedbo letnih občinskih doklad. Nadzorstvena oblast mora višino doklad odobriti, nakar šele postanejo veljavne. — Denarne zadeve vodi poseben blagajnik. Na koncu proračunskega leta poda župan račun dohodkov in izdatkov, katerega pregleda računski nadzorstveni urad, nakar potrdi občinski obračun nadrejena politična oblast, ki nato župana razbremeni odgovornosti. — Vse občine nadzoruje država, da so upravljane tako, kakor to sama želi. Najvišja nadzorstvena oblast pa je v rokah notranjega ministra. Nadzorstvena oblast sme v danih slučajih županove sklepe in ukrepe razveljaviti in zastopati proti županu pravice občine in občanov. V tej zvezi je važna odredba, da je eksekucija nad občino zaradi denarnih terjatev dovoljena samo v slučaju pristanka nadzorstvene oblasti, konkurz nad občinskim premoženjem pa je nedopusten.

Navedene osnove novega občinskega reda kažejo, da gleda narodni socializem tudi vprašanje občin in občinske uprave s povsem svojega stališča.

Prijatelj! Rojak!

Narodni socializem je nemško gibanje. Korenine narodno-socialističnega pokreta so v večstoletni nemški zgodovini. Narodni socializem kakor fašizem nista nikako izvorno blago za druge narode.

Kot Slovenci in državljani Velike Nemčije pa bomo dobri učenci v šoli nemškega narodnega socializma in se učimo:

**Narodne zavednosti!
Narodne discipline!
Narodne vzajemnosti!**

Domače novice

10 zapovedi za voznike.

Velika država hoče imeti red in gotovost tudi na cesti. Če smo zadnjič priobčili zapovedi za kolesarje, nadaljujemo danes z zapovedmi za voznike:

1. Vozi vedno na skrajni desnici, prehitvaj na levo.
2. Kadar voz ustavljaš, glej, da prometa ne oviraš.
3. Odvij vajeti, predno voz zapustiš.
4. Na levi strani voza imej pritrjeno tablico z imenom in bivališčem.
5. Če vas je več voznikov, nakazuj na razpotjih svojo smer.
6. Voz imej naložen tako, da nikogar ne ogrožáš ali poškoduješ. Če imaš naloženo preko zadnjega dela voza, opozori v temi na to z rdečo lučjo.
7. Ne pozabi, da mora biti voz v temi razsvetljen tako, da je luč vidna drugim voznikom.
8. Zavora bodi ročna, da se je na vožnji lahko takoj poslužiš in da ne poškoduje ceste.
9. Imej svoj voz v dobrem stanju in prizanašaj vprežnim živalim.
10. Tvoj voz naj ima zadaj na levi strani barvano, rezano steklo za odbijanje žarkov (Rückstrahler).

Ko se jim je pridružil in jim začel pomagati, je zvenela njegova pesem prav tako žalostno, se je oglašala v njej vsa bolest težkega življenja, bolest njegovih pradedov in pa strah pred nečim neznanim, tajinstvenim sredi mrzle, tamne noči.

Teden dni po prihodu v Doasn so spet cdrinili po zamrzlih potih nazaj proti morskimi obali v Diejo.

Peter je nosil s seboj še važnejša poročila, kakor jih je bil prinesel. V splošnem se mu je bilo prvo potovanje prav dobro izteklo. Sklenil je, da povratku še bolj hiteti, da bi dosegel višek v hitri vožnji za to leto. Severnozpadna policija je medtem zgradila na treh mestih ob potu mala skladišča z zalogami živeža; zato so odrinili samo z lahkimi otvorom na pot.

Takoj prvi dan so dospeli do kraja, ki se imenuje Šestdeset milj (Sixty Mile), to se pravi, da so prevozili šestdeset milj. Dan nato so bili že na reki Jukonu. France se je moral med vožnjo mnogo truditi, da je vsaj za silo obdržal slogo med psi.

Špicu se že zdavnaj ni nihče več pokoraval; kar očitno so se mu upirali. Pik mu je nekoč celo ukradel pol ribe in jo pod Bukovim varstvom mirno použil. Drugič sta se uprla Dub in Ješ kazni; nazadnje se celo dobrodušni Bil ni maral več pokoriti.

Buk ni šel nikdar mimo Špica, da mu ne bi pokazal zob in bi ne zarenčal grozeče nanj. Tudi med ostalimi psi ni bilo sloge in skoraj vsako uro so se grizli. France je moral rentočiti kakor že nikdar poprej in dolgi bič mu je venomer žvižgal

Kaj bi bil danes brez svojega tednika? Okoli tebe vstajajo oblike novega javnega življenja. Na sto novih vprašanj je treba odgovorov, vedno spet se je treba učiti. Neprijetne posledice zamorejo nastati za vsakogar, ki ne sledi dobi in njenim prilikam. Tvoj slovenski tednik ti je pomočnik. Pouchi te o vsem, ker moraš vedeti, nudi ti hkrati novice iz vsega sveta in ožje domovine ter te skuša z leposlovnim čtivom in zanimivostmi razvedriti. Vse to za borih letnih 4 mark. Zato: **Narochi, priporočaj, plačaj in širi svoj tednik!**

Organizacija kmetijstva se izvede v okvirju stanu za narodno prehrano (Reichsnährstand). Že so imenovani okrožni kmečki vodje, katerim stojijo ob strani iz rajha dodeljeni štabni vodje. Področje kmečke organizacije bo odslej deljeno v tri glavne skupine, od katerih se prva bavi s kmetijskim ljudstvom, druga z razmerami na kmetiji in tretja s tržnimi prilikami. Okrožja, ki odgovarjajo po obsegu nekako političnim okrajem, so združena v deželno zvezo. Sedež naše deželne zveze je v Gradcu.

Delavska taborišča. V Žrelcu, na Čajni, v Čačah, Šmohoru, Grabstanju, Grebinju in še v nekaterih drugih koroških krajih so zgradili lične lesene hiše, ki bodo služile za stanovanje in prehrano delavcev iz državne delovne službe. Dela, ki so predvidena, so velikopotezna. Pónajveč pa bodo izsuševali močvirja in regulirali reke in hudournike. V vsakem taborišču je po 216 mož, ki so razdeljeni v 4 vode. Materijal za stavbe na taboriščih prihaja neposredno iz starega rajha.

Preuredba srednjega šolstva. Vzgojni minister Rust je na zborovanju zastopnikov nemških občin v Berlinu napovedal, da pripravlja vlada preosnovno srednjega šolstva. Učiteljski naraščaj bo odslej posele dveletno visoko šolo za vzgojo učiteljev. Ustvari se enotna štirirazredna ljudska in šestrazredna srednja šola. V zadnji bo angleščina obvezen učni predmet. Smernice k reformi srednjega šolstva bodo izdane še v tekočem letu. Minister je nadalje poudaril važnost strokovnega, poklicnega šolstva, ki se bo istotako prilagodilo novim zahtevam časa. Končno je še naglasil potrebo smotrne ljudske prosvete potom ljudskih knjižnic in drugih prosvetnih ustanov.

Državna avto-cesta München—Klagenfurt (Monakovo—Celovec). Moderno cestno omrežje, ki se postopoma izgrajuje v starem rajhu, se razširi tudi na avstrijsko ozemlje. Pri tem gre za ceste, široke 25 metrov, betonirane in vozne v obeh smereh. Že gradijo cesto iz Monakovega do Solnograda ter Linca do Dunaja. Gen. nadzornik za nemške ceste dr. Todt je 16. t. m. še napovedal, da bo zgrajena posebna državna cesta iz Monakovega v Celovec. To bo ena najlepših cest preko alpskega masiva. Višine bodo premagane s širokimi ter 6 do 8 kilometrov dolgimi predori. Vo njej bo mogoče z avtom voziti v 3 in pol urah od Monakovega do Celovca.

Nove tarife na železnicah. S 15. t. m. je stopila v Avstriji v veljavo železniška tarifa, kakršna je uvedena v starem rajhu. Dočim je avstrijska tarifa računala s takozvanimi kilometrskimi conami in se je vozna cena z večjo razdaljo postopoma zniževala, računa nemška tarifa na kilometre brez ozira na nazdaljo in sicer 4 penige na km. S tem

Podlistek

Jack London:

P. Holeček:

Klic divjine.

(9. nadaljevanje.)

Neprestano so se prepirali in grizli in kriv je bil vselej Buk. France se je tudil noč in dan, da bi vsaj na zunaj ohranil mir med psi; posebno pa je pazil na Špica in Buka, ker je dobro vedel, da pride med njima prej ali slej do odločilnega boja. Pogosto je sredi noči poskočil iz spalne vreče, ce je začul sumljiv šum, misleč, da sta si psa v laseh.

Ali ugodne prilike ni bilo in tako so dospeli nekega dopoldne v Doasn, ne da bi bilc prišlo do velikega dvoboja. Tam je bilo mnogo ljudi in nešteto psov in Buk je videl, da vsi ti psi opravljajo delo, ki drugie pristojta konjem. Vozili so velikanske tovore lesa za stavbe, železo in kamenje; ves dan so drdrali vozovi po ulicah drug za drugim, celo ponoči so cingljali njih kraguljčki.

Tu in tam se je srečal Buk s tovarišem s toplega juga; ali po večini so bili tamošnji psi sami leski, to se pravi na pol divji, utrieni volčji psi iz severnih krajev. Vsako noč so redno ob deveti, ob dvanajsti in ob tretji uri zakročili svojo divjo nočno pesem. Medtem ko so v motni luči severne zarje trepetale zvezde na mrzlem nebu, so sedeli v snegu in njih zavijanje je izražalo toliko žalost, da je seglo Buku globoko v srce.

po zraku; a vse je bilo zaman. Vedel je, da je vsega kriv samo Buk, toda ni mu mogel do živega, ker ga ni nikdar zasačil pri samem dejanju. Buk je vestno vlekel sani, zakaj delal je z veseljem; ali še bolj ga je veselilo, če je mogel na tihem nasnovati med tovariši prepirček ali pa skrivaj spraviti iermenje v nered.

Ko so se nekega večera ustavili ob izlivu reke Tahkine, je Dub po večerji iztaknil zajca in jo ubral za njim. Takoj je nastal silen hrup in vsa pasja tolpa je začela goniti divjačino. V bližini je taboril oddelek Severozpadne policije s petdesetimi psi, ki so se seveda takoj pridružili divjemu lovu.

Zajec jo je ubral po reki in hitel ko na perutih po zamrzli strugi navzgor, medtem ko so psi z največjim naporom gazili mehki sneg. Buk je vodil pasjo tolpo od ovinka do ovinka in se trudil na vse kriplje, da bi dotekel zajca. Lovska strast davno preteklih dni se je zbudila v njem; renčal je od slè po živem mesu, hotel je plen raztrgati z zobmi in vtakniti gobec do oči v toplo kri.

Tudi Špica je divji lov silno razburil, vendar ga ni zapustila hladna preudarnost. Vedel je, da napravlja potok malo više precejšen lok; zato je poskusil zajcu odrezati pot. Buk ni poznal kraja; pravkar je spet zavil na ovinku, ko opazi, da je skočilo nekaj belega pred zajca. Bil je Špic. Zajec ni mogel več nazaj; zakaj hip nato so ga ostri zobje pograbil za vrat in njegov smrtni krik se je razlegel po zamrzli reki.

(Dalje sledi.)

se promet na krajših progah nekoliko poceni. Znižanje je dovoljeno za večje družbe, šolarje, vojne udeležence, družine s številnimi otroci i. dr. Do konca leta ostanejo v veljavi tudi vsi dosedanja popusti. Povratna karta (Retourkarte) je odpravljena, velja pa tudi zanaprej nedeljska povratna karta. Nemška tarifa je stopila v veljavo tudi za blgovni promet.

Letošnji spomladanski vzorčni velesejem v Ljubljani je dobro uspel. Razstavilo je 619 tvrdk, med njimi 145 tujih in sicer v sledečem redu po številu razstavljenecv: Nemčija 83, Francija 16, Čehoslovaška 14, Amerika 11, Italija 8, Bolgarija 3, Anglija 2 i. dr. Velesejem je obiskalo skupno 105.000 oseb, največ seve Jugoslovancov, a tudi veliko Bolgarov, Italijanov, Nemcev, Angležev, Francozov itd. Velesejem sta posetila tudi knez-namestnik Pavle in min. predsednik dr. Stojadinovič ter vrsta ostalih jug. ministrov. Otvoril je slovenski minister dr. Miha Krek. Izmed razstavljenega blaga so bile najmočnejše zastopane skupine avtomobilov, pohištva in tekstilij, razstavljeno pa je bilo tudi različno drugo blago: izdelki lesne industrije, kmetijski stroji in orodje, izdelki strojne in kavinske industrije, radio, glasbila, usnje, konfekcija in drugo. V okvirju velesejma sta se vršila tudi dva kongresa: kongres za ceste in 3. kongres jugoslovanskih trgovcev. Kongres trgovcev je naglasil važnost trgovskega stanu v narodnem gospodarstvu in slednjo podčrtal s pomembnimi sklepi. Nič manj važen je bil kongres cest, s katerega je izzvenel poudarek, da mora Slovenija kot najzadnejša jugoslovanska banovina tekmovati v prometnem pogledu s sosednjimi državami. Tega kongresa se je udeležil tudi šef jugoslovanske vlade in tako pokazal razumevanje vlade za razvoj prometnih prilik v kraljevini. Težnje kongresa je ponazorila okusna „razstava cesta“. Naj omenimo še razstavo „francoska knjiga“, po kateri je bila Francija prvič oficijelno zastopana na ljubljanskem velesejmu in ki je v zgoščeni obliki predstavila javnosti, kar zmoreta francoska zemlja in francoski narod. Zveza slovenskih gospodinj pa je letos opozorila v svojem paviljonu na važnost domače ženske obrti. — Jesenski velesejem se vrši od 1. do 12. sept.

V apnenico je padel. (Wind. Bleiberg—Slovenji Plajberk.) 11letni Janez Maurer, sin posestnika pd. Repica, se je igral blizu apnenice in po nesreči padel vanjo. Zadel je zelo nevarne poškodbe, apno je ponekod sezgalo meso do kosti, in bil takoj prepeljan v deželno bolnico. 13. t. m. pa je mali revček težkim ranam podlegel. Pokopal ga je preč. g. dr. Mikula na celovškem pokopališču ob prisotnosti mnogih Plajberžanov.

Maria-Gail—Marija na Zili. Še vedno premalo pazimo na naše male. Petletna hčerka tukajšnjega delavca Jožefa Kopeinig se je minuli teden neprevidno obesila zadaj na voz, natovorjen s peskom. Pri tem se je desna noga vjela med kolesne ročice, dekletce je kriknilo od bolesti, a voznik je krik vsled ropota preslišal. Ko so ga opozorili na nesrečo, je takoj ustavil voz, nesrečnemu dekletu pa so ročice strgale meso in mišice desne noge do kosti. Težko poškodovano malo so takoj prepeljali v bolnico, kjer bo sicer okrevala, a nosila posledice svoje neprevidnosti vse življenje.

Ferlach—Borovlje. Od meseca aprila sem ni več dr. Rom, ampak dr. Schnerich okrožni zdravnik. Dr. Rom je zapustil Borovlje ter se preselil na Dunaj v upanju, da bo tam boljše shajal, ker se je izselilo toliko židov-zdravnikov. Njegov stavbni prostor poleg pošte je kupilo društvo Deutscher Kindergarten. — Dne 15. t. m. se je peljal po cesti navadnim kolesom kovač Franc Malle iz Struge ter imel poleg sebe svojega otroka. Na goriškem klanju je padel tako nesrečno, da si je otrok zlomil nogo. Bil je na to pripeljan v celovško bolnico.

Suetschach—Sveče. Dne 12. junija smo imeli občni zbor „Kočne“, ki je bil prav povoljno obiskan. Zvezin govornik nam je mnogo lepega povedal. Z malo spremembo je bil izvoljen stari odbor. — Od 9. t. m. pogrešajo na Bistrici brezposelnega delavca Filipa Hammer-ja. Imenovanega dne zjutraj je odšel od doma in se ni več vrnil. Slutijo, da se mu je omračil um in si je v zmedenosti kaj storil. Zapušča ženo in dva mladoletna otroka.

Drobiž. Določene so cene za klavno živino. Voli in telice, zaklani, se smejo prodajati po 2.30—2.55 S, živi I. vrste 1.25—1.35, II. 1.15 do 1.25, III. 1.05—1.15 S. Mlade krave zaklane 2.20 do 2.40, zaklane I. vrste 1.10—1.20, II. 1.00—1.10, biki, zaklani 1.90—2.10, zaklani I. 1X1.10, II. 90 do 1.00, drobnica, zaklana 1.40—1.80, zaklana III. vrste 50—80. Teleta, zaklana I. 2.00—2.20, II. 1.80 do 2.00, živa, I. 1.40—1.50, II. 1.20—1.40 S, mesne svinje, zaklane 2.10—2.20, žive I. 1.60—1.70, II. 1.40—1.60 S. Cene so določene za kmete, trgovce in mesarje. Cene žive živine je razumeti za običajni prevzem. — Kmetijsko ministrstvo opozarja, naj kmetje svoje obveznosti napram državi ne zanemarjajo. — Vsega prebivalstva v Nemčiji je 73,144.233 oseb. — V Vrbo je prispel kmet. minister

Darré. — Pod Košutnikom je neka zverina raztrgala posestniku ovco in dvoje jagnjet. Zverini so sledili, a je niso dosegli. — Samožna ves je bila priključena telefonskemu omrežju Škocijan. — Pri gradbi uradniškega poslopja mostiške tovarne za pridobivanje klor se je ponesrečil 21letni delavec Florijan Polzer. — V Celovcu se je notranje poškodovala služkinja Olga Jernej. S kruhom je poržla drobce stekla.

Naša prosveta

Veliki dnevi v Krki.

Svoječasno že je naš list priobčil življenjepis blažene grofice Heme, ki je bila po 900 letih proglašena za svetnico in zaščitnico koroške dežele. Povodom te proglasitve se vršijo koncem junija v Marijinem svetišču v Krki (Gurk) velike cerkvene svečanosti. Slovenci se poklonijo koroški svetnici v **torek 28. junija**. Na ta dan velja sledeči spored cerkvenih slovesnosti:

Ob 8. uri zjutraj pontifikalna sv. maša na Heminem grobu.

Ob 9. uri sv. maša z ljudskim petjem in slovensko pridigo.

Ob 10. uri slovesna škofova maša prevzv. škofa dr. Alojzija Hudal iz Rima in slavnostni nagovor.

Ob 3. uri popoldne pete litanije, zaključni nagovor in slovo.

Naslednji dan, praznik apostolov-prvakov, bo ob 7. uri zjutraj prevzv. knezoškof dr. Heiter podelil letošnjim novomašnikom zakrament mašniškega posvečanja, med drugimi tudi petim Slovencem. Ob 10. uri je slovesna škofova maša z nagovorom, ob 8. uri večerna slovesnost.

26. junija na Brnco! To nedeljo ima brnški „Dobrač“ na vrtu pri Prangarju v Zmotičah prireditve pod naslovom „Slovenski dan“. Na sporedu je: nastop brnškega pevskega zbora, zilskega dekliškega zbora, dva dekliška prizora, solospjev himne „Nmv čriez jizaro“ v priredbi Primoža Košata ter govora predsednika Slov. prosvetne zveze g. prof. dr. Joška Tischler-ja ter posestnika Janeza Ogris-a iz Bilčovsa. Prireditve zaključni himna „Tam kjer teče bistra Zila“. Začetek je točno ob pol tretji uri popoldne, vstopnina znaša 40 pfenigov. V slučaju slabega vremena se vrši prireditve v dvorani.

„Bilka“ je zborovala. To je mogoče samo v Bilčovsu, da se napolni velika Miklavževa dvorana do zadnjega kotička, če podaja društvo svoj letni račun. A tudi spored je bil primerno vesel in pester, ne izvzemši niti odborniških poročil. Saj je iz slednjih zvenelo, da je bilčovsko prosvetno društvo resnično čuvar slovenske kulturnosti in značajnosti. Zborovanje je tokrat otvoril mlad dečko z ognjevito deklamacijo Gregorčičeve „Naša zvezda“, nakar so sledile še druge, enako posrečene deklamacije fantov in deklic, vmes pa so se spet in spet oglašali dobro izvežbani društveni pevci. Govornik je vodil poslušalce v življenje nove države, razlagal njen ustroj in njena stremjenja na kulturnem in družabnem, gospodarskem in političnem področju, poudaril slovensko lojalnost veliki Nemčiji ter začrtal trojno željo, ki naj jo izpolni država svoji manjšini: Ukine naj vsako raznarodovanje Slovencev, ustvari naj predpogoje zdravega kulturnega razvoja manjšine ter nudi njenim članom iste gospodarske in socialne ugodnosti, kakršnih so deležni ostali državljani. Zaključne govornikove besede so izzvenele v prošnjo, naj bi koroški Slovenci, se sebnost pa mladina, tekmovali tudi v bodoče v dejavni požrtvovalnosti in narodni disciplini. Govoru so sledile volitve, ki so potrdile agilni dosedanji odbor, katerega trud v novi sezoni gotovo ne bo prav nič zmanjšan. Zborovanje je zaključila vedra pesem.

Köttmannsdorf—Kotmara ves. Društvo „Gorcjanci“ je imelo 16. junija pri Šmonu v Št. Kandolfu svoj letni zbor. Dve sobi sta bili nabito polni. Zbor so otvorili pevci s par lepimi pesmimi. Iz poročil odbornikov smo posneli, da je bilo društveno delovanje v minulemu letu razmerno živahno. Še vedno pa pogrešamo društvene dvorane. Debate, ki je sledila govoru zvez. zastopnika, je jasno pokazala, da živi v Kotmari vesi buden in odločen slovenski rod. Stari društveni odbor je bil vnovič potrjen.

Škofiška „Edinost“ je podajala letni obračun minuli praznik. Dvorana posojilniškega doma je bila nabito polna, ko so zbor otvorili pevci in za njimi tamburaši. Nato je predsednik „Edinosti“ Lencej Kramar, pd. Janšej, kratko pozdravil navzoče ter pozval društvene funkcionarje, naj podajo svoja letna poročila. Iz le-teh je bilo razvidno, da se je škofiška prosvetna organizacija v minulemu poslovnem letu živahno gibala, imela več oderskih prireditev in sestankov ter v veliki meri sodelovala na zvezini pevski in tamburaški prireditvi lanske jeseni. Stanje društvene blagajne pričča o tem, da so se Škofičani oddolžili za trud svojih prosvetašev s točnim plačevanjem članarine in zvestim posečanjem prireditev. Zvezin govornik je nato v daljšem govoru obrazložil nove politične in gospodarske prilike ter med drugim dejal: „Prosvetna društva koroških Slovencev nosijo danes zgodovinsko odgovornost. Država dovoljuje kulturnim organizacijam manjšine svobodno udejstvovanje in sveta dolžnost vseh Slovencev je, da se te svobode v polni meri poslužijo. Nove prilike okoli nas so nova šola, v kateri se lahko izobrazimo v zrel in zaveden narod, ki bo dobro spoštoval svetinje svojih prednikov.“ — Pri sledečih volitvah novega odbora se je nazorno pokazalo zaupanje, ki ga goji dobro ljudstvo do onih, kateri vzbujajo v njem navdušenje za narodne vzore. Kljub vsem njegovim ugovorom je dvorana enoglasno vnovič potrdila g. Kramarja za predsednika „Edinosti“ v bodočem letu. Naj on in ostali odborniki tudi v bodoče vračajo izkazano zaupanje z neutrudljivim slovenskim prosvetnim delom! Vesela škofiška pesem je letni zbor zaključila.

Občni zbori in prireditve. 26. junija vsi na Brnco na „Slovenski dan“. Pričetek ob pol 3. uri. — V sredo, na praznik sv. Petra in Pavla, se vršijo občni zbori sledečih društev: društva „Planina“ v Selah ob 9. uri dopoldne s petjem, govorom zvez. zastopnika, poročili in volitvami. — Društva v Dobri vesi ob 8. uri dop. v Narodnem domu z običajnim sporedom in govorom. — Društva „Jep e“ v Ločah ob 3. uri pop. v dvorani pri Ročičniku v Ratenčah. Na sporedu petje, deklamacije, poročila, volitve in predavanje zvez. zastopnika. — Podjunska društva opozarjamo, da se vrši 24. julija v Globasnici „Slovenski dan“ s petjem, tamburanjem, prizori in dvema govoroma. Na ta dan naj bo Podjuna častno zastopana v Globasnici. — V nedeljo 17. julija ob 9. uri je občni zbor „Trte“ v Žitari vesi, popoldne ob 3. uri pa društva v Št. Lipšu. Obkrajat tudi govor.

Gospodarski vestnik

Zakon o dednih kmetijah (Erbhofgesetz).

Narodni socializem ne pomeni zgolj preosnove v gospodarskem, družabnem in političnem področju, marveč tudi na polju prava in pravice. Če je doslej v nemški državi urejevalo zasebno in javno življenje v veliki meri rimsko pravo izza vzhodno-rimskega cesarja Justinijana, teži narodni socializem za tem, da uveljavi germansko pravo, doslej uvedeno samo v nekaterih področjih pravosodstva, v vsem obsegu. Pri tem imamo opraviti z bistveno drugim gledanjem onega, kar je prav in pravica. Nekak najvišji nenapisan zakon narodno-socialistične države je, da je pravica samo to, kar varuje in služi narodnemu občestvu. Na tem zakonu je zgrajena stavba narodno-socialističnega prava in pravice. Vedno spet bomo imeli v našem listu priliko, da objasnimo nove postavbe, katere vse izhajajo iz ene osnove, tako n. pr. postavbo o ureditvi narodnega dela, novi občinski zakon, postavbo o zopetni uvedbi poklicnega uradništva itd. itd. V naslednjem pa naj obrazložimo osnove za kmetijstvo važnega zakona o dednih kmetijah, ki se prej ali slej uvede tudi v Avstriji.

Na ozemlju bivše Nemčije je stopil zakon o dednih kmetijah v veljavo 29. IX. 1933. Njegova najočitnejša stran je ta, da si država v marsičem pridrži pravico vmešavanja v doslej zasebne kmetovne zadeve. Zasebna in javna pravica se v tej postavbi zlijeta v eno celoto, dočim je dosedanja zakonodaja strogo ločila zasebno pravo od javnega prava. Na čelu te nove postavbe stoji stavek: Državna vlada hoče z zaščito starega nemškega običaja dedovanja ohraniti kmetijstvo kot krvni vir nemškega naroda. Postava naj varuje kmetije prezadolžitve in razdrobitve, da ostanejo trajno v rokah ene družine. Postava končno hoče vplivati na zdravo razdelitev kmečke zemlje, ker je visoko število življenja zmožnih malih in srednjih kmetij, enakomerno razdeljenih po vsej deželi, naj-

boljše jamstvo za zdrav narod in zdravo državo. Osnovne misli zakona o dednih kmetijah pa so:

Posestvo v velikosti najmanj „einer Acker-nahrung“ (t. j. obsega zemlje, ki zadostuje za samostojno preživljanje in oblačenje ene družine neodvisno od trga in splošnega gospodarskega položaja ter za ohranitev gospodarskega obrata) in največ 125 hektarjev je dedna kmetija, če pripada posestniku, ki je „bauernfähig“, t. j. kmetovanja zmožen, to se pravi, da mora biti spoštovanja vreden (ehrbär) in zmožen rednega gospodarjenja...

Lastnik dedne kmetije se imenuje kmet. Lastniki ali posestniki ostale obdelane zemlje se imenujejo poljedelci.

Kmet zamore biti samo, kdor je nemški državljan, nemške ali sorodne krvi. Posestniki-inozemci zamorejo prositi ministra za narodno prehrano za pravico dedne kmetije.

Dedna kmetija preide nedeljena na dediča. Deduje se v naslednjem redu: sinovi oddajajočega lastnika, sinovi umrlega sina in sinov sinovi; oče oddajajočega; bratje oddajajočega, sinovi umrlega brata in sinov sinovi; hčerke oddajajočega ali njihovi sinovi in sinov sinovi; sestre oddajajočega ali njihovi sinovi in sinov sinovi; ženski potomci oddajajočega in njihovi potomci. Če v času, ko postane kmetija dedna, oddajajoči nima sinov in moških vnukov, dedujejo hčerke. O tem, ali deduje starejši ali mlajši, se odločuje po krajevnem običaju. Če ga ni, deduje najprej mlajši.

Dedič prevzame kmetijo nedeljeno. K nedeljeni kmetiji spada poleg zemlje in poslopja tudi živina, orodje, oprava, postelje, družinske slike in družinske listine. Sodediči dedujejo ostalo po civilnem zakoniku.

V postavi o dednih kmetijah predvideni red dedovanja se po testamentu ne more spremeniti ali omejiti.

Dedna kmetija se načelno ne sme prodati in ne obremeniti.

Nekatere pripombe k osnovam postave o dednih kmetijah. Očitno je, da vodi postavodajalca pri tej postavi predvsem skrb za število in zdravje naroda in čistočo plemena ter skrb za narodno prehrano. Zato je bila v prvo potrebna razdolžitev težko obremenjenega kmetijstva, katera se izvaja v okviru državne kmečke zveze. S postavo o dedni kmetiji naj bi bila kmet in družina ozko povezana z dedičem, kmetija pa ohranjena enemu rodu. V bodočnost pa naj bi bil kmet varovan v svojem gospodarjenju z določenimi cenami kmetijskih pridelkov. V odstavku o kmetu je poudarek na njegovi „Ehrbarkeit“, pod čemer se razume kmetova npravna in gospodarska zmožnost. Kmetija se ne more prodati ali obremeniti, tudi niso mogoče na njo aksecucije po denarnih tirjatvah. O kmetiji ne odločuje nikak tretji in tudi ne kmet sam. Od dedovanja so izvzeti mati, zakonski drug in nečakinje. Spore iz dedovanja razsoja posebno sodišče za dedne kmetije. Prevzem kmetije po dediču je javnih prispevkov prost. Lastnik dedne kmetije lahko določi, da mora dedič nositi poleg svojega imena tudi ime dedne kmetije. Končno še to: Za dedne kmetije ni več merodajna zemljiška knjiga, marveč knjiga dednih kmetij (Erbhöferrolle), ki se vodi pri dednem sodišču. (Op. ur. Podajamo danes samo osnove novega zakona, da zamorejo naši bralci zajeti njegov pravi pomen. S podrobnostmi pa se bomo itak tekoče bavili, ko stopi zakon pri nas v veljavo.)

Ne prodajte posestev brez potrebe. Velika nepoučenost o novi ureditvi dedovanja kmetij je kriva, da mnogi hitijo s predajanjem svojih posestev. Poudarjamo, naj nihče ne naseda vznemirljivim vestem, v članku zgoraj pa priobčujemo v pouk osnovo zakona o denih kmetijah. Verjetno bi bilo, da se predaje nepoučenih razveljavijo. Ni nikakor namen zakona ta, da bi se kmetu prizadajale sitnosti in težkoče, marveč da se osigura obstoj njegovega posestva.

Državna pomoč za popravo hlevov in gnojišč. Do 15. julija javijo kmetje-interesenti kmetijski zbornici na formularjih, katere dobijo pri občini, svoje prošnje za podporo pri popravi hlevov in gnojišč. Po 15. juliju dobijo nato podrobna stavbna navodila, ki so brezpogojna. Sredstev je dovolj, da si lahko vsak kmet popravi svoj hlev in gnojišče.

Če je primanjalo krušnega žita in ni trenutno denarja za nakup, naj gospodar javi krajevemu kmečkemu vodji, koliko bi rabil (največ 30 kg na osebo). Krajevni vodja bo žito naročil potom kmetijske zadruge, račun pa ostane neobrestovan odprt do konca leta, nakar je njegovo kritje obvezno. Samo v izrednih slučajih se termin za kritje računa podaljša v drugo leto.

Kako dvignemo pridelek krme. Razsodni gospodarji vedo, da bo v našem kmetijstvu odslej poudarek na živinoreji. Zato se že danes obračajo za sredstvi, s katerimi dvignejo pridelek krme. Predvsem se da pridelek krme zvišati z razširjenim pridelovanjem krmskih rastlin. A pridelovanje krme ima na malem posestvu svoje meje in se ne da poljubno raztegniti. Če je premalo zemlje, ni druge pomoči, kakor da začnemo krmskim rastlinam in travnikom bolj gnojiti. Deteljščem je treba več gnoja in travnikom je treba gnoja. Če zaorjemo strnišča, svetujejo strokovnjaki takojšnji do-datek umetnih gnojil, ker se sicer zemlja po vmesnem sadežu vse preveč izčrpa. Posebno rad primanjka zemlji dušik, zato je na mestu in priporočljivo dušičnasto gnojilo. Treba je pomisliti, da mora njiva po žitu v par mesecih dati že drugi pridelek. Pri tem si opomore samo ob zadostni skrbi gospodarjevi za dobro gnojilo.

Lucerna prihaja spet v modo. Ima namreč to posebno prednost, da je vztrajna in da daje bogate in številne košnje najtežnje krme. Na pridelovanje lucerne moramo zaradi tega po vseh tistih krajih, kjer nam dobro uspeva in kjer manjka travnikov, polagati največjo skrb. Sicer poznamo njene odlične lastnosti, poznamo pa premalo njeno vztrajnost in njeno rodovitnost v tem primeru, če bi ji bolj gnojili. Lucerna je treba gnojiti vsaj vsako drugo leto, posebno potrebuje fosfatnih in kalijevih gnojil. Za en mernik posetve je treba po 30 kg superfosfata in 15 kg kalijeve soli, za 1 ha pa desetkrat toliko. Lucerno moramo sejati na njive, ki so dobro vgnojene in plevela čiste. Najboljši prostor ji damo po pesi, krompirju ali repi.

Brez ptičev ni sadja. Krilati dvonožci so menda najboljši prijatelji sadnega drevja. Mala seničica požre muh in drugega mrčesa za svojo lastno težo. Lastovke in druge večje ptice pa zatrejo gosenic na cente. Modra mati narava je že tako uredila, da vršijo ptiči važno službo kmetovih in sadjarjevih pomočnikov — in to čisto zastonj, če izvzamemo pesti izmaknjene semena. Zato je dober sadjar dober prijatelj ptičev in jim v zimi streže ter v vigredi vabi, da posečajo njegovo drevje in ga čistijo škodljivcev, okolici pa nudijo s svojim mičnim jutranjim koncertom najprijetnejši užitek.

Celovski trg minulega tedna: Na živinskem trgu so plačevali vole po 53—67, krave 57—74, klavne krave 30—43, prašiče 1—1.13, plemenjake 1.33—1.60 pšenigov za kg žive teže. Izredno živahna je bila trgovina s prašiči. — Na blagovnem trgu je imela ceno: pšenica 28—29.33, rž 21.33—22.66, ječmen 19.33—22.66, oves 19.33 do 20.66, ajda 17.33—18.66, koruza 13.66—18.66, sladko seno 8—10, kisló 4—6, slama 5.33—6 mark za 100 kg. Grah 54—67, leča 54—67, fižol 8—12, sirovo maslo 2.13—3.07, slanina, sirova 1.80—1.87, prekajena 2.14—3.46, svinjska mast 1.73—2.00, jajca 8, trda drva, kratka 2.66—3.33, mehka 2—2.66 mark za k. meter.

Zanimivosti

Evropa v številkah.

Iz nemškega časopisa za ljudsko prosveto in šolo posnemamo sledeče številk:

Germani v Evropi:

1810	59 milijonov = 31.6 %
1910	152 milijonov = 34.0 %
1930	149 milijonov = 30.0 %

Slovani v Evropi:

1810	65 milijonov = 34.7 %
1910	187 milijonov = 41.7 %
1930	226 milijonov = 45.6 %

Romani v Evropi:

1810	63 milijonov = 33.7 %
1910	108 milijonov = 24.3 %
1930	121 milijonov = 24.4 %

V Nemčiji se je rodilo na 1000 prebivalcev leta 1934 18 in leta 1935 19 otrok, na Poljskem je znašala ta številka leta 1935 26. V Nemčiji se je število od leta 1932 do 1935 zvišalo od 15 na 19 na 1000 prebivalcev.

Kako potujejo Kitajci. Nekoč so bili Kitajci sloveči pomorščaki, ki so odkrili Ameriko od zahodne strani. Ko pa se je v prometu udomačil stroj, so zaostali. Ob obali vozijo z džunkami, to so ladje na štiri ogle in s skrinjo na sredi. Neverjetno so okretne. Na cestah srečaš še vedno rikše, to so dvokolesni vozovi, katere vlečejo kuliji. Rikše imenujejo kočije vzhoda. V strmih mestih uporabljajo nosilnice. To so neke vrste stoli, ki jih nosijo štirje, peti pa teče za njimi za zamenjavo. V notranji Kitajski je človek prava tovorna žival. Z nosilnimi palicami prenašajo težke tovore na ra-

Mark Twain:

KRALJEVIČ IN SIROMAK

17.

Nek bogat lord je tedaj ležal v svoji sobi v gostilni blizu razbojniškega skrivališča. John Canty je tedaj Edwardu zagrozil s strašnim mučenjem, če ne gre v družbi še nekega drugega razbojnika v ono gostilno in okrade bogatega lorda. Res sta se oba pritihotapila v gostilno, in ravno, ko je razbojnik hotel ubiti lorda, ga je Edward prijel za roko in preprečil zločin.

mah in hrbtu. Tudi je v rabi dvokolesna talgija, ki jo vlečejo konji ali voli. Za velike daljave pa je še najbolj zanesljiva kamela. Poleg te starokopitnosti je seve videti v kitajskih mestih tudi že avtomobile, cestne železnice in moderne avtobuse.

400letnica Robinzonovega otoka. Povest o mornarju Robinzonu poznate. Ne veste pa, da je resnično živel mornar Selkirk, ki je moral preživeti 5 let na samotnem otoku. Kapitan neke angleške ladje ga je vsled njegove upornosti pustil na otoku 350 morskih milj od španske obali. Mornar se je v samoti preživljal kakor je mogel. Jedel je divje sadeže, pil mleko divjih koz, se oblačil v živalske kože, prebival pa v preprostih zemskih votlinah. Ščasom je življenje po svoje moderniziral. Ker je bil sam, se je odvalil govorenju. Po petih letih ga je našla neka ladja in ga spet odvedla v svet. Njegovo zgodbo o rajskem življenju na samotnem otoku je slišal tudi Anglež Defoe in spisal znameniti roman o Robinzonu. Danes je posestnica Robinzonovega otoka država Čile, ki se je odločila, da praznuje štiristoletnico njegovega odkritja po španskem pomorščaku Fernandezu. Na otoku živi okrog 70 ljudi, ki so srečni v tem zemeljskem rajju stran od današnjega sveta.

Mačke z zvonovi. Pri nas nosijo zvonce samo krave in še kvečjemu koze ali ovce. V francoskem mestu Grenoble pa jih pritrjujejo mačkam. Meščani so namreč zadnje mesece s strahom ugotavljali, da se število ptičk-pevk vsled požrešnih mačk redči od leta do leta in da mora mesto sloveti v ptičjem kraljestvu kot kak mačji brlog. Mestni očetje so jo končno pogruntali z zvončki, katere morajo glasom občinskega sklepa nositi odslej vse grenobelske mačke. Dvonoži krilatci so baje z mestnimi očeti sedaj prav zadovoljni in za skrb hvaležni.

Vabilo.

Posojilnica za župnije Škofiče, Loga vas, Otok in Št. Ilj, registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Škofičah, priredi svoj

letni občni zbor

dne 29. junija 1938 ob 3. uri popoldne v svoji pisarni v Škofičah št. 41 s sledečim sporedom.

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo o delovanju posojilnice v minulem upravnem letu in odobritev računskega zaključka za leto 1937.
3. Poročilo o izvršeni revisiji leta 1937.
4. Volitev odbora načelstva in nadzorstva.
5. Razni predlogi in nasveti.

Ako ob določeni uri ni navzočih zadostno število članov, se zbor vrši eno uro pozneje in sklepa ob vsakem številu navzočih zadržnikov.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Za 55 na mesec dobavlja
posnemalnike
Jos. PELZ, Wien XV., Mariahilferstr. 164
Ceniki zastoj Zastopniki se iščejo

Gostilno v Št. Jakobu v Rožu daje v najem Anton Partl, Sine, p. Feistritz im Rosentale. Najemnina po dogovoru.